

Complexnummer: 517423

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

voormalige Rijks HBS

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517424, 517425

Woonplaats

Hoorn

Gemeente

Hoorn

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Johan Messchaertstraat 5, 1623 LJ Hoorn

Complexomschrijving

Inleiding

Schoolcomplex bestaande uit een SCHOOLGEBOUW (voormalige RIJKS HBS) en een CONCIERGEWONING, gebouwd in 1909-1910 naar ontwerp van de Amsterdamse architect J.H.L. van Dorp onder supervisie van rijksbouwmeester J.A. Vrijman. Het in rijke neorenaissancestijl opgetrokken schoolgebouw is gelegen in de zichtas van de gelijktijdig aangelegde Johan Messchaertstraat die zich ter hoogte van de school splitst. De in eclectische trant gebouwde conciërgewoning is gelegen aan de J.D. Pollstraat op enkele meters afstand ten oosten van de noordvleugel van het schoolgebouw.

In de jaren '60 van de twintigste eeuw is de school aan de achterzijde uitgebreid met een nieuwe vleugel gelegen aan de Bontekoestraat.

N.B. De bovengenoemde uitbreiding maakt geen deel uit van de bescherming.

Omschrijving

Schoolcomplex bestaande uit een schoolgebouw op een U-vormige plattegrond van twee bouwlagen onder een samengesteld dak gedekt met leien. Het opgaande muurwerk is uitgevoerd in rode baksteen met rijk gebruik van kalksteen (voor banden, blokken, lateien, rolwerk en boogvullingen) en hardsteen (voor lekdorpels). De op onregelmatig grondplan gebouwde conciërgewoning is gesitueerd ten noordoosten van de school, op enkele meters

afstand van de noordvleugel. Het pand telt twee bouwlagen onder een samengesteld dak gedekt met leien. De gevels zijn evenals die van het schoolgebouw opgetrokken in rode baksteen afgewisseld met kalk- en hardsteen.

Waardering

Schoolcomplex bestaande uit een schoolgebouw met bijbehorende congiërgewoning van algemeen belang wegens cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een HBS uit het begin van de 20ste eeuw, opgetrokken in een rijk gedetailleerde neorenaissancestijl. Tevens heeft het complex situationele waarde vanwege de beeldbepalende ligging in de zichtas van de Johan Messchaertstraat.

Monumentnummer*: 517424

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr: 82849/166

*Monumentnaam***

Rijksscholengem. West-Friesland

Complexnummer

517423

Complexnaam

voormalige Rijks HBS

*Woonplaats**

Hoorn

*Gemeente**

Hoorn

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Johan Messchaertstraat

*Nr**

5

*Toev.**

*Postcode**

1623 LJ

*Woonplaats**

Hoorn

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Hoorn

*Sectie**

D

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

6663

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

Op U-vormig grondplan gebouwd SCHOOLGEBOUW, hoofdonderdeel van het complex voormalige HBS, bestaande uit een hoofdgedeelte (noord-zuid gericht) met haaks hierop links- en rechtsachter een zijvleugel. De noordvleugel ligt aan de J.D. Pollstraat en de langere zuidvleugel aan de Johan Messchaertstraat. Het gebouw is opgetrokken in rode machinale waalsteen in kruisverband met snijvoeg en telt twee bouwlagen onder een samengesteld dak met licht uitgezwenkte dakvoet en een dekking van leien (Maasdekking). Het dak van het hoofdgedeelte is voorzien van drie schoorstenen, het dak van de zuidvleugel heeft twee schoorstenen en op het dak van de noordvleugel staat één schoorsteen. Op het dak van het hoofdgedeelte en de zuidvleugel staan in totaal vijftien dakkapellen voorzien van twee gekoppelde vierruits draairamen en een glooiend schilddak gedekt met leien en bekroond door een piron. Het pand heeft vensters voorzien van hardstenen lekdorpels waaronder een omgaande cordonlijst van rode profielsteen. Ter hoogte van de tussen- en bovendorpels van de vensters worden de gevels verlevendigd door omgaande banden van kalksteen. De verdieplings- en zoldervloer worden gemarkeerd door rijke smeedijzeren muurankers. Het pand heeft diverse geveltoppen met een rolwerkachtige omlijsting in de vorm van kalkstenen voluten. De ontlastingsbogen boven de vensters zijn voorzien van kalkstenen boogstenen. Enkele kleinere vensters hebben kalkstenen lateien.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De symmetrische voorgevel (W) van het hoofdgedeelte is voorzien van hoekrisalieten met een geveltop als genoemd en een bredere middenrisaliet waarboven een boven het hoofddak uitstekend schilddak dat op de nokeinden bekrond wordt door een piron. De middenrisaliet heeft een terugliggende hoofdingang bestaande uit een via een hardstenen stoep van twee treden bereikbare dubbele paneeluur omgeven door een korfboogvormige pui voorzien van roedenramen. De aan handgesmede duimgehengen afgehangen deur heeft een naald in de vorm van een Ionische pilaster en in elke deurhelft een zesruits raam. De entree wordt bekrond door een op twee zware consoles (met hoofd en bladmotief) uitkragende korfboog waarboven een natuurstenen cartouche omgeven door rijkgekruld bladwerk (vroeger voorzien van de naam "RIJKS HOOGERE BURGERSCHOOL). Het smalle risalerende geveldeel hierboven heeft een driedelig verdiepingsvenster met negenruits bovenlichten onder een gebogen fronton voorzien van bladwerk, ter hoogte van de zolder twee smalle vensters met zesruits bovenlichten, korbogen en rolwerk in de boogvelden, en bovenaan een geveltop als genoemd met een blind ovaalvenster en een toppilaster, waarop een leeuw die een wapenschild draagt (met in reliëf een leeuw met pijlenbundel). Achter de geveltop bevindt zich een in het schilddak ingestoken zadeldak. Ter weerszijden van het risalerende middendeel heeft de middenrisaliet zowel op de begane grond als de eerste verdieping een kalkstenen kruisvenster met negenruits bovenlichten en een gebogen respectievelijk driehoekig kalkstenen fronton waarin een gebeeldhouwd kopje.

Links en rechts van de middenrisaliet bevinden zich op de begane grond en de eerste verdieping twee kruisvensters die voorzien zijn van negenruits bovenlichten en geflankeerd worden door een venster met negenruits bovenlicht. In de korfboogvelden van de kruisvensters is gebeeldhouwd rolwerk aangebracht. Ter hoogte van de kruisvensters staan op het voorschild vier dakkapellen als genoemd. De hoekrisalieten zijn identiek en hebben op de begane grond en de eerste verdieping een vergelijkbaar kruisvenster met eveneens aan weerskanten een venster met negenruits bovenlicht. De geveltoppen van de hoekrisalieten zijn voorzien van voluten en een driedelig venster met vierruits bovenlichten, waarboven een korfboog met decoratief rolwerk en een ovale nis.

De linkerzijgevel (N) van het hoofdgedeelte heeft links op de begane grond twee getoogde vensters met negenruits bovenlichten. Boven deze vensters bevindt zich een driezijdig uitgebouwde toren welke als traptoren fungeert en voorzien is van een zinkgedekt klokdak dat haaks staat op het zijschild van het hoofddak. Deze toren heeft op de eerste verdieping onderin het linker en rechter vlak een klein tweeruits glas-in-loodvenster, en bovenin het middelste vlak een dito venster. Ter hoogte van de zolderverdieping bevindt zich in elk van de drie vlakken een glas-in-loodvenster dat door twee horizontale roeden in drieën wordt gedeeld. Rechts van de toren staat op het dak boven de zijgevel een dakkapel.

De noordvleugel wordt met het hoofdgedeelte verbonden door een tussenpartij met een lager zadeldak dan het dak van het hoofdgedeelte en de noordvleugel. Door deze verlaging zijn de met voluten verfraaide geveltoppen zichtbaar van de achterzijde van de hoofdvleugel en van de westgevel van de noordvleugel. Het tussenlid heeft op de begane grond een korfboogvormig dubbelvenster met negenruits bovenlichten en op de eerste verdieping twee vensters met zesruits bovenlichten.

De noordgevel van de noordvleugel telt vier traveeën met in elke travee zowel op de begane grond als de eerste verdieping een driedelig venster met een dito korfboogvormig bovenlicht voorzien van een kleine roedenverdeling. Ter plaatse van de vensters zijn de twee omgaande cordonlijsten van rode profielsteen plaatselijk verhoogd. Iedere travee wordt bekrond door een tuitgevel voorzien van kalkstenen voluten en een ovaalvenster waarin glas-in-lood.

De rechterzijgevel (Z) van het hoofgedeelte is op een dakkapel na gesloten. Rechts hiervan kan de zuidgevel van de zuidvleugel worden onderverdeeld in vier gevelvlakken, waarvan het linker uitgevoerd is als een risalerende topgevel met op de begane grond twee segmentboogvensters met negenruits bovenlicht en op de eerste verdieping een kruisvenster met dito bovenlichten en daarboven een korfboog. De topgevel erboven is voorzien van een ovaal venster, voluten en een toppilaster. Het daaropvolgende gevelvlak telt op de begane grond vier kruisvensters met negenruits bovenlichten en korfbogen. Boven het linker venster bevindt zich een door een gebeeldhouwde monsterkop gedragen driezijdige erker met in ieder vlak een zesruits venster. Boven de erker bevinden zich twee gekoppelde zesruits vensters. De drie vensters rechts van de erker zijn identiek aan de vensters op de begane grond. Het derde gevelvlak heeft op de begane grond en de eerste verdieping een kruisvenster met negenruits bovenlicht, aan beide zijden geflankeerd door een enkel venster met negenruits bovenlicht. In de topgevel van deze travee bevindt zich een driedelig venster met vierruits bovenlichten. Het vierde gevelvlak telt zowel op de begane grond als op de eerste verdieping drie kruisvensters met negenruits bovenlichten. Het dakvlak boven het tweede en vierde gevelvlak telt twee respectievelijk één dakkapel.

De achtergevel (O) van het hoofgedeelte heeft een sterk naar voren springende middenpartij met in het midden een risalerende topgevel geflankeerd door zijdelen voorzien van een plat dak omgeven door een gemetselde balustrade van rode profielsteen. In de risalerende topgevel bevindt zich een via een hardstenen trap van twee treden bereikbare ingang waarboven ter hoogte van het achterliggende trappenhuis een groot rondboogvenster opgebouwd uit meerdere rondboogramen met lichtgroen en wit glas-in-lood. Boven het venster bevindt zich in de topgevel een ovaalvenster met glas-in-lood. De flankerende zijdelen hebben zowel in de voorzijde als opzij op de parterre en de eerste verdieping twee kleine getoogde zesruits vensters. Ter weerszijden van de middenpartij is de achtergevel op de begane grond (door latere aanbouwen deels aan het oog onttrokken) voorzien van drie paar getoogde negenruits bovenlichten en op de eerste verdieping van drie paar smalle getoogde vensters met negenruits bovenlicht. Op het achterschild staan vier dakkapellen als voor. De achtergevel (Z) van de noordvleugel heeft op de begane grond vier getoogde dubbele paneeldeuren met in elke deurhelft twee ruiten boven elkaar. Boven de deuren bevinden zich halverwege de begane grond en de eerste verdieping vier driedelige korfboogvensters voorzien van negenruits bovenlichten. De eerste verdieping is op twee kleine getoogde zesruits vensters links in de gevel na gesloten. Bovenin de kopse oostgevel van de noordvleugel bevindt zich een smal venster. Verder is deze gevel eveneens gesloten. De achtergevel (N) van de zuidvleugel is links voorzien van een hoekrisaliet waarin zowel op de begane grond als de eerste verdieping een kruisvenster met negenruits bovenlichten en daarboven een korfboog. De hoekrisaliet heeft een afzonderlijk schilddak dat insteekt in het hoofddak. In het geveldeel rechts van de hoekrisaliet bevinden zich op de begane grond twee getoogde negenruits vensters, de een linksonder de ander rechtsboven. Boven deze vensters telt de eerste verdieping twee getoogde vensters met negenruits bovenlicht. Vervolgens heeft de gevel op zowel de begane grond als de eerste verdieping een kruisvenster met twee negenruits bovenlichten en ter weerszijden een venster met negenruits bovenlicht. Dit gevelgedeelte wordt bekroond door een topgevel met voluten en een driedelig venster voorzien van vierruits bovenlichten. Rechts hiervan zijn beide bouwlagen voorzien van drie paar smalle getoogde vensters met negenruits bovenlicht (de verdiepingsvensters zijn minder hoog). De kopse oostgevel van de zuidvleugel is op de latere doorbraak naar de nieuwbouw na gesloten.

Het interieur is gedeeltelijk oorspronkelijk bewaard gebleven en bevat onder meer een centrale hal met door rond- en korfbogen verbonden kalkstenen pijlers, (half)zuilen en pilasters, alle geplaatst op hardstenen postamenten,

aansluitend een trappenhuis met een groot rondboogvenster (middenachter) voorzien van lichtgroen en wit glas-inlood, een cassettenplafond en een uitwaaiierende hardstenen bordestrap die zich splitst in twee armen en voorzien is van een gesmede leuning met krulmotieven, in diverse lokalen een omtimmerde plafondbalk rustend op twee door natuurstenen voluutconsoles gedragen houten sleutelstukken met een voluutvormig profiel, en zolders met beschoten gordingenkappen van Amerikaans grenen (de gordingen dragen kepers waarop een dakbeschot van liggende delen). Het tekenlokaal op de eerste verdieping (noordvleugel) heeft een met kraalschroten betimmerde kap voorzien van steekkappen en trekstangen. De laatste zijn aangebracht tussen geprofileerde balkeinden rustend op sleutelstukken en voluutconsoles als in de overige lokalen.

Waardering

Het schoolgebouw is van algemeen belang wegens cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het schoolcomplex aan de Johan Messchaertstraat en als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een HBS uit het eerste kwart van de 20ste eeuw, opgetrokken in een rijk gedetailleerde neorenaissancestijl.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

Monumentnummer*: 517425

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 augustus 2001
Kadaster deel/nr: 82849/153

Complexnummer

517423

Complexnaam

voormalige Rijks HBS

*Woonplaats**

Hoorn

*Gemeente**

Hoorn

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

J.D. Pollstraat

*Nr**

2

*Toev.**

*Postcode**

1623 LM

*Woonplaats**

Hoorn

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Hoorn

*Sectie**

D

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

6663

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

De CONGIERGEWONING behorende bij het complex voormalige HBS, heeft een onregelmatige plattegrond en telt twee bouwlagen onder een samengesteld dak met overstek waarvan de kapaanzet zich halverwege de eerste verdieping bevindt. De traptoren telt twee volledige bouwlagen onder een afzonderlijk zeszijdig schilddak met de nok evenwijdig aan de straat. De daken zijn gedekt met leien in Maasdekking en voorzien van zinken pironnen op de nokeinden. Het buitenmuurwerk is evenals dat van het schoolgebouw uitgevoerd in rode machinale waalsteen in kruisverband (traptoren ook koppenverband) met snijvoeg en met onder de hardstenen lekdorpels van de benedenvensters een omgaande cordonlijst van rode profielsteen. De vensters op de eerste verdieping hebben geprofileerde lekdorpels van hardsteen. Ter hoogte van de verdiepingsbalklaag zijn de gevels voorzien van smeedijzeren muurankers met krulmotieven, waaronder een kalkstenen band. De voorgevel (NW) heeft op de begane grond een driedelig venster voorzien van een breed middenraam, smallere zijramen en respectievelijk een zes-, twaalf-, en zesruits bovenlicht. In de segmentboog boven het venster zijn vijf blokken kalksteen verwerkt. De eerste verdieping is voorzien van een driedelig venster dat de daklijst doorbreekt en overgaat in een dakkapel met een afgewolfd zadeldak gedekt met leien en bekroond door een piron. Boven het venster bevindt zich een geprofileerd gevelbeschot.

De rechterzijgevel (ZW) heeft een onregelmatige opzet, met een half rond uitgebouwde traptoren en een vierkante entree-uitbouw links hiervan. Boven de laatste is het zuidwestelijke dakschild laag doorgetrokken. In de zuidwestgevel van de uitgebouwde entree bevindt zich een paneel deur met bovenin een zesruits raam en daaronder

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

twee enkele ruiten. Links van de via een hardstenen stoep van twee treden bereikbare deur wordt het overstekende dak ondersteund door een korbeel. In de noordwestgevel van de entree-uitbouw bevindt zich een tweeruits venster. Het driehoekige gevelbeschot hierboven rust op vier kalkstenen kraagsteentjes en is voorzien van een klein vierruits venster. In het smalle gevelvlak links van de uitgebouwde entree bevindt zich een smal schuifvenster met zesruits bovenlicht. De halfrond uitgebouwde traptoren heeft middenonder een klein venster met een kalkstenen latei. Boven de begane grond gaat de halfronde vorm via een kalkstenen cordonlijst over in een drizijdige met in elk van de drie muurvlakken een klein venster voorzien van blank en groen glas-in-lood (gestileerde bloemmotieven) en een kalkstenen latei. De licht uitzwenkende dakvoet van de traptoren rust op een rand van kwartronde rode profielsteen afgewisseld met dito kalksteen. Rechts van de traptoren is de rechterzijgevel op de eerste verdieping voorzien van twee schuifvensters met negenruits bovenlicht en op de begane grond van een klein venster en een getoogd tweedelig schuifvenster met zesruits bovenlichten. Onder laatstgenoemd venster is de waterlijst plaatselijk verhoogd en bevindt zich een tweedelig keldervenster waarvoor een ijzeren vloerrooster omgeven door hardsteen.

De linkerzijgevel (NO) heeft links een risalerende topgevel met in het midden daarvan, boven de begane grond, een op een geprofileerde kalkstenen console uitkragende schoorsteen. Ter weerszijden van de laatste is de driehoekige geveltop bekleed met kraaldelen en bevindt zich op de eerste verdieping een schuifvenster met zesruits bovenlicht. Het lagere linker gedeelte van de linkerzijgevel heeft in het midden een vergelijkbare schoorsteen en is verder gesloten. De rechter helft van de achtergevel (ZO) is voorzien van twee schuifvensters met twaalfruits bovenlichten waarboven segmentbogen met sluit- en aanzetstenen van kalksteen. In het risalerende linker gedeelte van de gevel bevindt zich een paneeldeur waarvoor een terras met een originele granitovloer met hardstenen buitenrand. Boven het terras, dat even breed is als de risaliet, zet het achterschild zich als een afdak voort. Op beide hoeken wordt het afdak ondersteund door een op een hardstenen postament geplaatste houten zuil met bovenaan een korbeel. De zijkanten van de overkapping zijn afgetimmerd met een geprofileerd beschot dat aan de gevelzijde rust op een kalkstenen console. Middenboven op het achterschild staat een schoorsteen. Het interieur is nog gedeeltelijke oorspronkelijk en onder meer voorzien van een granitovloer in de vestibule en de centrale hal, een betonnen kelder onder de hal en de keuken, paneeldeuren op de begane grond en de verdieping, en een houten trap waarvan de bovenste helft de halfronde vorm van het trappenhuis volgt.

Waardering

De congiërgewoning is van algemeen belang wegens cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het gaaf bewaard gebleven en uit het eerste kwart van de 20ste eeuw daterende schoolcomplex aan de Johan Messchaertstraat.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Conciërgewoning